

Anna Szluz¹

Pozycja prawna Szefa Kancelarii Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej

Słowa kluczowe: Prezydent, Szef Kancelarii Prezydenta, Kancelaria Prezydenta

Keywords: President, Chief of the Chancellery of the President, Presidential Chancellery

Streszczenie

Artykuł prezentuje pozycję prawną Szefa Kancelarii Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej. Prezydent ma wpływ na dobór swojego najbliższego otoczenia (dobór Szefa jest jego suwerenną decyzją). Szef kieruje pracami Kancelarii, reprezentuje ją oraz stoi na jej czele. Należy podkreślić jego silną pozycję. Celem rozważań było przedstawienie jego pozycji prawnej, która wynika z Konstytucji i Statutu Kancelarii Prezydenta.

Abstract

The legal position of the Chief of the Chancellery of the President of Poland

The article presents the legal position of the Chief of the Chancellery of the President of Poland. The President has an influence on shaping the closest surroundings (selection of the Chief is the sovereign decision of the President). The Chief manages the work of the Presidential Chancellery, represents it and stands at its head. The strong position of the Chief should be emphasized. The purpose of this study was to investigate the legal position of Chief as defined by the Constitution and the Statute of the Presidential Chancellery.

¹ ORCID ID: 0000-0003-2881-8747, magister, Wydział Prawa Uniwersytet SWPS w Warszawie. E-mail: a.szluz@gmail.com.

Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej w wykonywaniu swoich kompetencji korzysta z organu pomocniczego, czyli Kancelarii Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej (KPRP). Kancelaria jest zorganizowaną strukturą urzędniczą powołaną do świadczenia pomocy Prezydentowi w zakresie wykonywania wszystkich jego kompetencji oraz uprawnień. W. Skrzydło stwierdził, że: „Kancelaria Prezydenta została powołana do techniczno-organizacyjnego zabezpieczenia wykonywania kompetencji i zadań powierzonych Prezydentowi”². Pracownicy Kancelarii, w tym również jej Szef, występują w relacjach zewnętrznych, jedynie przekazując stanowisko Prezydenta czy też informując o jego działalności, nie dysponując własnymi kompetencjami.

Kancelaria zapewnia obsługę merytoryczną, organizacyjną, prawną i techniczną Szefa KPRP, który stoi na jej czele. Szef jest bliskim współpracownikiem „głowy państwa”³, dlatego należy poświęcić mu szczególną uwagę. Stanowisko to – w kontekście historycznym – było przydzielane osobom kompetentnym, profesjonalnym oraz lojalnym wobec głowy państwa⁴.

² W. Skrzydło, *Komentarz do art.143 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej*, [w:] *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz*, Warszawa 2013, s. 109–124.

³ Tworząc aparat pojęciowy niniejszego artykułu, określając pojęcie głowy państwa posłużono się dwoma definicjami R. Herbuta i B. Dziemidoka. R. Herbut, *Głowa państwa*, [w:] *Leksykon politologii*, red. A. Antoszewski, R. Herbut, Wrocław 2004, s. 118–119; B. Dziemidok, *Głowa państwa*, [w:] *Encyklopedia politologii. Ustroje państwowe*, red. W. Skrzydło, M. Chmaj, Zakamycze 2000, t. 2, s. 123–124. Autorka przyjęła, że głowa państwa to jedna (organ jednoosobowy) lub więcej osób (organ kolegialny), które stoją na czele państwa, spełniają one określone funkcje (ceremonialne, prawne), ich kompetencje i zadania są określone w konstytucjach oraz ustawach zwykłych.

⁴ Na przykład przełomem w organizacji Kancelarii Cywilnej Prezydenta na uchodźstwie było powierzenie tego zadania Stanisławowi Łepkowskiemu, człowiekowi rzetelnemu i przygotowanemu do stworzenia tej instytucji. Prezydent Władysław Raczkiewicz cenił w nim profesjonalizm i lojalność wobec poprzednika, którą wykazał, przewożąc zgodnie z jego instrukcjami, ważne dokumenty z desygnacją nowego Prezydenta – in blanco – włącznie. Por. J. Piotrowski, *Dzieje Kancelarii Cywilnej Prezydenta Rzeczypospolitej na uchodźstwie w latach 1939–1945 (zarys problematyki)*, „Res Historica: Czasopismo Instytutu Historii UMCS” 2013, nr 35, s. 149–150.

Celem niniejszego artykułu jest analiza pozycji prawnej Szefa KPRP. Regulują ją przepisy art. 143 Konstytucji, który stanowi, że: „Organem pomocniczym Prezydenta Rzeczypospolitej jest Kancelaria Prezydenta Rzeczypospolitej. Prezydent Rzeczypospolitej nadaje Statut Kancelarii oraz powołuje i odwołuje Szefa Kancelarii Prezydenta Rzeczypospolitej⁵” oraz przepisy Statutu Kancelarii Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, który stanowi m.in., iż: „Na czele Kancelarii stoi Szef Kancelarii, który kieruje jej pracami⁶”.

W celu zapewnienia Prezydentowi RP możliwości decydowania o sposobie organizacji organów, od których działalności uzależnione jest sprawne funkcjonowanie jego urzędu, ustawa zasadnicza do zakresu prerogatyw zalicza powoływanie i odwoływanie Szefa KPRP. Uznanie tego aktu za prerogatywę jest oczywiste ze względu na potrzebę zagwarantowania Prezydentowi odrębnej pozycji w ramach dwuczłonowej egzekutywy⁷. Wedle art. 144 ust. 3 pkt. 28 Konstytucji akty powoływania i odwoływania Szefa KPRP nie wymagają kontrasygnaty Prezesa Rady Ministrów⁸.

Szef – minister⁹ – stoi na czele KPRP. Stosownie do regulacji art. 143 z dn. 2 Konstytucji: „Prezydent Rzeczypospolitej nadaje statut Kancelarii oraz powołuje i odwołuje Szefa Kancelarii Prezydenta Rzeczypospolitej¹⁰”. Nie wyklucza to jednak zaangażowania urzędników Kancelarii w przygotowania projektów aktów (statutów) oraz uzasadnień do nich, ale jest to rola wyłącznie usługowa wobec decydenta – Prezydenta, który samodzielnie podejmuje każdorazowo decyzję co do zmiany treści statutu. Pracownicy realizują tylko zadania związane z konstytucyjnymi uprawnieniami głowy państwa, nie mając ostatecznego wpływu na treść statutu¹¹.

⁵ Art. 143 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. Nr 78 poz. 483 ze zm.).

⁶ Załącznik Statutu Kancelarii Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej do Zarządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z 7 sierpnia 2015 r. w sprawie nadania statutu Kancelarii Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej (M.P. poz. 762 ze zm.), § 2 ust. 1.

⁷ Por. A. Frankiewicz, *Kontrasygnata aktów urzędowych Prezydenta RP*, Zakamycze 2004, s. 171.

⁸ Art. 144 ust. 3 pkt. 28 Konstytucji RP.

⁹ Ministrami prezydenckimi zwyczajowo nazywa się wysokich rangą urzędników KPRP, czyli Szefów i ich zastępców, sekretarzy i podsekretarzy stanu, a także doradców Prezydenta RP.

¹⁰ Art. 143 Konstytucji RP.

¹¹ Kontrowersyjna zmiana statutu miała miejsce w 2015 r., kiedy to po przegranych wyborach prezydenckich aktualnie jeszcze urzędujący Bronisław Komorowski, zarządzeniem z 16 lipca 2015 r. zmieniającym zarządzenie w sprawie nadania statutu Kancelarii Prezydenta

Prezydent ma całkowitą swobodę w zainicjowaniu oraz kontynuowaniu współpracy lub też jej zakończeniu z wybraną przez siebie osobą¹². Dobra Szefa jest suwerenną decyzją Prezydenta i do niego należy ocena działań tego ministra. Należy podkreślić, że żaden inny organ państwowy nie może podejmować w tej materii wiążących decyzji, gdyż takiego upoważnienia nie zawiera bowiem ani ustawa konstytucyjna, ani też głowa państwa nie ma żadnych możliwości przekazania swych uprawnień innemu organowi państwowemu.

Problematyka pozycji ustrojowej Szefa KPRP w zasadniczych zrębach została uregulowana na poziomie konstytucyjnym. Ogólność tego przepisu budzi jednak wątpliwości interpretacyjne. Zagadnienie to nie doczekało się jednak do tej pory analizy w polskiej nauce prawa konstytucyjnego.

Ze względu na to, że pozycja została uregulowana na gruncie ustawy zasadniczej warto poświęcić jej szczególną uwagę. Kwestia konstytucjonalizacji pozycji samej KPRP spotyka się z rozbieżnymi poglądami, jednakże już w przeszłości ustawodawca decydował się na uregulowanie tej materii na gruncie najwyższego aktu prawnego. Artykuł 45 Konstytucji marcowej stanowi, iż: „Prezydent Rzeczypospolitej mianuje i odwołuje Prezesa Rady Ministrów, na jego wniosek mianuje i odwołuje ministrów, a na wniosek Rady Ministrów obsadza urzędy cywilne i wojskowe, zastrzeżone w ustawach. Każdy urzędnik Rzeczypospolitej musi podlegać ministrowi, który za jego działania odpowiada przed Sejmem. Nominacje urzędników Kancelarii cywilnej Prezydenta Rzeczypospolitej kontrasygnuje Prezes Rady Ministrów i jest za ich działania odpowiedzialny przed Sejmem”¹³. W tym miejscu należy zauważyć, że Kancelaria i jej pracownicy po raz pierwszy zostali wspomniani na gruncie Konstytucji marcowej. Mimo, że Kancelaria Cywilna stanowiła organ powołany do pomocy Prezydentowi, to jed-

Rzeczypospolitej Polskiej, zniósł stanowisko Szefa Gabinetu Prezydenta. Zarządzenie weszło w życie 31 lipca 2015 r., a kadencja Andrzeja Dudy zaczęła się 6 sierpnia 2015 r. Wydanie takiego aktu budziło kontrowersje wśród przeciwników ustępującego Prezydenta, bowiem reorganizacja urzędu na kilka dni przed zakończeniem wydała się być bezcelowa (nie wskazano konkretnych powodów zmiany).

¹² Por. K. Kozłowski, *Komentarz do art. 143 Konstytucji*, [w:] *Konstytucja RP*, t. 2, Warszawa 2016, s. 563.

¹³ Art. 45 ustawy z 17 marca 1921 r. – Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. Nr 44, poz. 267).

nak wpływ na jej skład miał premier, miało to związek z ogólnym modelem odpowiedzialności parlamentarnej rządu¹⁴.

Z kolei w art. 13 ust. 1 i 2 Konstytucji kwietniowej wskazano, że: „Prezydent Rzeczypospolitej korzysta z uprawnień osobistych, stanowiących jego prerogatywy. Do prerogatyw tych należy mianowanie i zwalnianie Szefa i urzędników Kancelarii Cywilnej¹⁵”. Dobór szefa był suwerenną wolą Prezydenta i do niego należała ocena jego działań.

Należy też zaznaczyć, że z wielu naczelnych organów państwowych, których podstawę istnienia stanowią przepisy zawarte w Konstytucji, i które posiadają podobne organy pomocnicze, tylko KPRP znalazła wyraz w normach ustawy zasadniczej. Co prawda o Kancelarii Sejmu, a także Kancelarii Senatu, znajdujemy wzmiankę w art. 103 Konstytucji, ale w zupełnie innym kontekście. Zostały one bowiem wymienione w przepisie, który wprowadza niepołączalność mandatu posła i senatora z zajmowaniem określonych stanowisk państwowych.

Należy zwrócić uwagę na rozbieżne zdania członków Komisji Konstytucyjnej Zgromadzenia Narodowego, która pracowała na obecnym kształcie ustawy zasadniczej. P. Sarnecki stwierdził, że: „Konstytucja nie powinna regulować pozycji organów pomocniczych, które obsługują Sejm i Senat oraz rząd. Nie ma więc uzasadnienia dla konstytucjonalizacji organu pomocniczego obsługującego Prezydenta¹⁶”. Z kolei J. Ciemniowski nie podzielił poglądu, jakoby organ nie powinien być wspomniany w Konstytucji, powołując się na Konstytucję marcową i kwietniową¹⁷. W. Majewski stwierdził natomiast, iż: „Kancelaria Prezydenta pełni wiele ważnych funkcji w stosunkach między organami oraz w stosunkach międzypaństwowych. Konstytucyjne zakotwiczenie tego organu wydaje się więc konieczne¹⁸”. I. Lipowicz z kolei zwróciła uwagę na to, że: „Jest to pierwszy przypadek kiedy organem staje się Kancelaria. Organem jest urząd jednoosobowy lub kolegialny. Wydaje się, że Kancelaria powinna być określana mianem aparatu pomocniczego. Organem mógłby być szef Kancelarii¹⁹”. Analizując poszczególne

¹⁴ Por. K. Kozłowski, *Komentarz do art. 143 Konstytucji*, [w:] *Konstytucja RP. Tom II. Komentarz do art. 143*, Warszawa 2016, s. 563.

¹⁵ Art. 13 ustawy konstytucyjnej z 23 kwietnia 1935 r. (Dz.U. Nr 30, poz. 227).

¹⁶ Biuletyn X Komisji Konstytucyjnej Zgromadzenia Narodowego, Warszawa 1995, s. 214–215.

¹⁷ Ibidem.

¹⁸ Ibidem.

¹⁹ Ibidem.

gólne wypowiedzi członków Komisji Konstytucyjnej Zgromadzenia Narodowego nasuwa się wniosek, że dyskusja nad obecnym kształtem art. 143 Konstytucji budziła sporo emocji. Rozbieżne stanowiska i poglądy dotyczące funkcjonowania Kancelarii stały się motywacją do podjęcia rozważań na temat pozycji jej Szefa.

Stosownie do § 2 ust. 1 statutu Kancelarii: „Na czele Kancelarii stoi Szef Kancelarii, który kieruje jej pracami”²⁰. Szef KPRP kieruje Kancelarią przy pomocy zastępcy Szefa Kancelarii, sekretarzy stanu, podsekretarzy stanu i dyrektora generalnego. Dyrektor generalny podlega bezpośrednio Szefowi KPRP. Funkcjonowanie i ciągłość pracy Kancelarii, warunki jej działania, a także organizację pracy zapewnia Dyrektor Generalny KPRP.

Stosownie do § 2 pkt. 2 statutu Kancelarii: „Zastępca Szefa Kancelarii, Sekretarz Stanu – Szef Gabinetu Prezydenta, sekretarze i podsekretarze stanu oraz Dyrektor Generalny kierują pracami Kancelarii w zakresie powierzonym przez Szefa Kancelarii”²¹. Szef Kancelarii, za zgodą Prezydenta, określa szczegółowy zakres zadań Zastępcy Szefa Kancelarii, Sekretarza Stanu – Szefa Gabinetu Prezydenta, sekretarzy i podsekretarzy stanu oraz Dyrektora Generalnego w Kancelarii, w tym zakres nadzoru merytorycznego nad komórkami „organizacyjnymi Kancelarii”²². Należy zaznaczyć, mimo iż kwestia powołania i odwołania sekretarzy oraz podsekretarzy stanu leży w gestii Prezydenta RP²³, to jednak podlegają oni Szefowi KPRP. Możemy w tym przypadku mówić o bardzo silnej faktycznej pozycji Szefa.

Szef Kancelarii „wydaje zarządzenia, decyzje i polecenia”²⁴. Zarządzenie Szefa to akt wewnętrzny, o charakterze bezterminowym, obowiązujący wszystkich pracowników Kancelarii, ogłaszany w Intranecie. Obowiązuje on – co do zasady – do momentu jego uchylecia, a czas jego obowiązywania nie ma związku z kadencyjnością Prezydenta. Na przykład w drodze zarządzenia Szef nadaje regulamin organizacyjny Kancelarii²⁵. Decyzje Szefa za-

²⁰ Załącznik Statut Kancelarii Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej do Zarządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z 7 sierpnia 2015 r. w sprawie nadania statutu Kancelarii Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej (M.P. poz. 762 ze zm.), § 2 ust. 1.

²¹ Ibidem, § 2 ust. 2.

²² Ibidem, § 3 ust. 3.

²³ Ibidem, § 3 ust. 1 zd. 1.

²⁴ Ibidem, § 2 ust. 3.

²⁵ Załącznik Regulamin Organizacyjny Kancelarii Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej do Zarządzenia nr 7 Szefa Kancelarii Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z 10 marca 2016 r.

sadniczo nie są kierowane do wszystkich pracowników Kancelarii. Należy zaznaczyć, że mają one najczęściej charakter czasowy, co znaczy że przestają one obowiązywać jeśli dane zadanie zostanie wykonane (realizacja zadania), bądź ziści się termin. Egzemplifikacją jest powoływanie, w drodze decyzji Szefa, zespołów do wykonania określonych zadań – zespoły ekspertów do projektów ustaw (zespół ekspertów ds. projektu tzw. ustawy frankowej²⁶). Z kolei polecenia Szefa dotyczące spraw bieżących, polegają na zleceniu pracownikowi konkretnych obowiązków lub czynności do wykonania. Wydawane są one w formie dowolnej (ustnej, e-mailowej, bądź pisemnej).

W tabeli nr 1 porównano zarządzenia, decyzje i polecenia wydawane przez Szefa KPRP ze względu na czas ich obowiązywania, formę oraz adresata.

Tabela nr 1. Zarządzenia, decyzje i polecenia wydawane przez Szefa KPRP

	zarządzenie	decyzja	polecenie
czas obowiązywania	bezterminowo	czasowo	jednorazowe/„punktowe”
forma	pisemna	pisemna	dowolna (ustna, pisemna, e-mailowa)
adresat	wszyscy pracownicy	mieszany – np. grupa pracowników	mieszany – np. dany pracownik
przykład	Zarządzenie Szefa Kancelarii Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z 10 marca 2016 r. w sprawie nadania regulaminu organizacyjnego Kancelarii Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej	decyzja w sprawie powołania zespołu ekspertów ds. projektu tzw. ustawy frankowej, decyzja w sprawie powołania kierownika aplikacji administracyjnej, decyzja w sprawie materiałów piśmienniczych do stosowania w 2018 r. w związku z obchodami jubileuszu stulecia odzyskania przez Polskę niepodległości	polecenie pracownikowi wykonania telefonu/ skanu/kserokopii dokumentu

Źródło: Opracowanie własne.

w sprawie nadania regulaminu organizacyjnego Kancelarii Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej (M.P. poz. 762 oraz z 2007, poz. 438 i 611), § 4.

²⁶ Szerzej zob. oficjalna strona Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, *Powołano zespół ekspertów ds. projektu tzw. ustawy frankowej*, <http://www.prezydent.pl/aktualnosci/wydarzenia/art,185,powolano-zespol-ekspertow-ds-projektu-tzw-ustawy-frankowej.html> (11.03.2018).

Do chwili wejścia w życie zarządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z 27 kwietnia 2018 r. zmieniającego zarządzenie w sprawie nadania statutu KPRP²⁷ Szef Kancelarii mógł mieć swojego zastępcę, którego powoływał sam Prezydent. Można zauważyć, że występowała tu pewna dowolność, bowiem Prezydent mógł go powołać, aczkolwiek nie musiał. W obecnym stanie prawnym „Prezydent powołuje i odwołuje Szefa Kancelarii, Zastępcę Szefa Kancelarii, Sekretarza Stanu – Szefa Gabinetu Prezydenta oraz sekretarzy i podsekretarzy stanu. Szefa Kancelarii zastępuje w czasie nieobecności Zastępcę Szefa Kancelarii, a w przypadku nieobecności Zastępcy Szefa Kancelarii, wskazany przez Szefa Kancelarii sekretarz lub podsekretarz stanu”²⁸. Z praktycznego podejścia wydaje się, że prostsza sytuacja ma miejsce obecnie, gdy powołany jest zastępca Szefa, ponieważ niejako w sposób naturalny pełni zastępstwo, bez konkretnych wskazań sekretarzy lub podsekretarzy stanu.

W tabeli nr 2 zaprezentowano osoby, które w latach 1990–2018 pełniły funkcję Szefa i zastępcy Szefa KPRP.

Tabela nr 2. Szefowie i zastępcy Szefa Kancelarii Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w poszczególnych kadencjach prezydenckich w latach 1989–2019

Urzędujący Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej (lata kadencji)/wykonujący obowiązki Prezydenta RP	Szef Kancelarii Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej	Zastępcy Szefa Kancelarii Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej
Wojciech Jaruzelski (1989–1990)	Michał Janiszewski	Kazimierz Malecki
Lech Wałęsa (1990–1995)	Jarosław Kaczyński Janusz Ziółkowski Tomasz Kwiatkowski Stanisław Iwanicki	Antoni Pietkiewicz Jerzy Breitkopf Sławomir Siwek Kazimierz Malecki Lech Falandysz Szymon Tadeusz Kociszewski Andrzej Ananicz Andrzej Marcinkowski Andrzej Zakrzewski Andrzej Kozakiewicz

²⁷ Zarządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z 27 kwietnia 2018 r. zmieniające zarządzenie w sprawie nadania statutu Kancelarii Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej (M.P. z 8 maja 2018 r.).

²⁸ Załącznik Statut Kancelarii Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej do Zarządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z 7 sierpnia 2015 r. w sprawie nadania statutu Kancelarii Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej (M.P. poz. 762 ze zm.), § 3 ust. 1, ust. 2.

Urzędujący Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej (lata kadencji)/wykonujący obowiązki Prezydenta RP	Szef Kancelarii Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej	Zastępcy Szefa Kancelarii Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej
Aleksander Kwaśniewski (kadencja pierwsza – 1995–2000)	Danuta Waniek Danuta Hübner Ryszard Kalisz	-
Aleksander Kwaśniewski (kadencja druga – 2000–2005)	Jolanta Szymanek-Deresz Edward Szymański	-
Lech Kaczyński (2005–2010)	Andrzej Urbański Robert Draba Aleksander Szczygło Anna Fotyga Piotr Kownacki Władysław Stasiak	Robert Draba Piotr Kownacki Władysław Stasiak Jacek Sasin
Bronisław Komorowski (2010)/ wykonujący obowiązki Prezydenta RP	Jacek Michałowski	Jacek Sasin
Bogdan Borusewicz (2010)/ wykonujący obowiązki Prezydenta RP		
Grzegorz Schetyna (2010)/ wykonujący obowiązki Prezydenta RP		
Bronisław Komorowski (2010–2015)	Jacek Michałowski	Dariusz Młotkiewicz Sławomir Rybicki
Andrzej Duda (2015–nadal)	Małgorzata Sadurska	Paweł Mucha
	Halina Szymańska	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie oficjalnej strony Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, *Kierownictwo Kancelarii – Historia*, <http://www.prezydent.pl/kancelaria/kierownictwo-kancelarii-historia> (15.04.2018).

Od 1989 r. dwadzieścia osób zajmowało stanowisko Szefa KPRP lub pełniło jego obowiązki. Podczas krótkiej prezydentury Wojciecha Jaruzelskiego jedna osoba obsadzona była na stanowisku Szefa i jedna na stanowisku zastępcy. W trakcie kadencji Prezydenta RP Lecha Wałęsy piastowały to stanowisko cztery osoby. Kancelarią Prezydenta RP Aleksandra Kwaśniewskiego kierowało trzy osoby, a dwie były pełniącymi obowiązki.

Z kolei podczas prezydentury Lecha Kaczyńskiego zajmowało to stanowisko pięć osób, a tylko jedna wykonywała obowiązki Szefa. Od 10 kwietnia 2010 r., kiedy Marszałek Sejmu Bronisław Komorowski przejął obowiązki, a następnie został wybrany na Prezydenta RP, na czele Kancelarii stał Jacek Michałowski. Od początku kadencji do 12 czerwca 2017 r. Szefem Kancelarii Prezydenta Andrzeja Dudy była Małgorzata Sadurska. Obecnie tę funkcję pełni Halina Szymańska.

Należy zauważyć, że jedynie podczas dwóch kadencji Prezydenta RP Aleksandra Kwaśniewskiego nie powołano zastępców. Największą liczbę osób, bo aż dziesięć, pełniących funkcję zastępcy Szefa odnotowano w trakcie prezydentury Lecha Wałęsy. W kadencji Lecha Kaczyńskiego było ich czterech. Wykonujący obowiązki Prezydenta RP w 2010 r. powołali na to stanowisko jedną osobę. Podczas kadencji Bronisława Komorowskiego było dwóch zastępców, a Prezydent RP Andrzej Duda powołał tylko jednego zastępcę Szefa KPRP.

Mając na uwadze powyższe konstatacje nasuwa się wniosek, iż prezydenci Lech Kaczyński oraz Lech Wałęsa mieli tendencję do częstych zmian kadrowych (przynajmniej na najwyższych stanowiskach), bowiem w okresach ich kadencji odnotowano wzmoczoną rotację osób piastujących stanowisko Szefa Kancelarii i jego zastępcy. W pozostałych kadencjach panowała względna stabilizacja w tym zakresie, ta tendencja utrzymuje się nadal. Utrzymywanie na ministerialnych stanowiskach tych samych osób przez dłuższy okres czasu daje poczucie stabilizacji oraz ciągłość pracy urzędu. Zmiany personalne związane są najczęściej z objęciem przez daną osobę innej posady.

Przechodząc do kolejnej kwestii, Szef KPRP może powoływać zespoły do wykonywania określonych zadań, ustalając ich nazwę, zakres, czas funkcjonowania, tryb działania oraz skład osobowy. Może on także wyznaczyć kierującemu komórką organizacyjną dodatkowe zadania, spoza zakresu wskazanego w regulaminie organizacyjnym²⁹. Szef KPRP nadaje regulamin organizacyjny Kancelarii Prezydenta, który stanowi każdorazowo załącznik do za-

²⁹ Załącznik Regulamin Organizacyjny Kancelarii Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej do Zarządzenia nr 7 Szefa Kancelarii Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z 10 marca 2016 r. w sprawie nadania regulaminu organizacyjnego Kancelarii Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej (M.P. poz. 762 oraz z 2007 r., poz. 438 i 611), § 4.

rządzenia³⁰. W tym właśnie akcie wskazano na relację między Szefem KPRP a Dyrektorem Generalnym.

Dyrektor Generalny KPRP „podlega bezpośrednio Szefowi Kancelarii, zapewnia funkcjonowanie i ciągłość pracy Kancelarii, warunki jej działania, a także organizację pracy”³¹. Szef Kancelarii kieruje Kancelarią m.in. przy pomocy Dyrektora Generalnego³². W aktualnym stanie prawnym Dyrektor Generalny jest odpowiedzialny za wewnętrzną stronę działania Kancelarii, a Szef Kancelarii pełni funkcje o charakterze politycznym. Należy zaznaczyć, że stanowisko Dyrektora Generalnego jest nowe w strukturze organizacyjnej kancelarii Prezydenta, gdyż zostało wprowadzone dopiero na początku prezydentury Andrzeja Dudy. W poprzednich kadencjach jego kompetencje były rozproszone między trzema stanowiskami: Szefa Kancelarii, dyrektora kadr oraz jednego z sekretarzy stanu.

Szef może imiennie upoważniać Sekretarza Stanu – Szefa Gabinetu Prezydenta, sekretarzy i podsekretarzy stanu oraz Dyrektora Generalnego, a także innych pracowników KPRP do załatwiania, w jego imieniu, spraw należących do zadań Kancelarii³³. Na przykład Szef upoważnia danego pracownika Kancelarii do reprezentacji w sądzie. Należy również wskazać na niezwykle istotne uprawnienia Szefa z perspektywy pracowników Kancelarii, bowiem ustala on za zgodą Prezydenta liczbę etatów na dany rok budżetowy, a także dokonuje ich podziału pomiędzy poszczególne komórki organizacyjne³⁴. Szef KPRP jest także organem administracyjnym³⁵, gdyż wydaje decyzje administracyjne (np. w zakresie dostępu do informacji publicznej, udostępniania materiałów archiwalnych), które podlegają kognicji sądów administracyjnych.

³⁰ Ibidem.

³¹ Ibidem, § 2 ust. 1 i 2.

³² Ibidem, § 1 ust. 2.

³³ Załącznik Statut Kancelarii Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej do Zarządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z 7 sierpnia 2015 r. w sprawie nadania statutu Kancelarii Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej (M.P. poz. 762 ze zm.), § 4 ust. 1.

³⁴ Ibidem, § 3 ust. 4 i 5.

³⁵ Autorka przyjęła, że organem administracji publicznej jest podmiot, wyposażony we władztwo administracyjne, posiadający własne, wyróżniające go kompetencje i powołany do załatwiania spraw w drodze decyzji administracyjnych.

Warto zwrócić uwagę na to, że istotna jest także kwestia reprezentowania Prezydenta, która wynikła na kanwie sprawy skargi na jego bezczynność w przedmiocie rozpatrzenia wniosku o udostępnienie informacji publicznej³⁶. Zagadnienie to jest ważne z praktycznego punktu widzenia pracy Kancelarii. Było ono rozstrzygnięte przez Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie³⁷ oraz Naczelny Sąd Administracyjny³⁸. Wydane wyroki potwierdziły, że Szef KPRP działa z ramienia Prezydenta, także w sprawach z zakresu skarg na jego bezczynność, z mocy prawa. Wykonanie przez Szefa KPRP obowiązków wynikających z ustawy z 30 sierpnia 2002 r. Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi³⁹, w odniesieniu do wniosku skierowanego do Prezydenta RP, powinno być uznane za wykonanie tych obowiązków przez upoważniony do tego organ.

Podsumowując, pozycja prawna została uregulowana bezpośrednio na gruncie Konstytucji. Prezydent ma wpływ na kształtowanie swego najbliższego otoczenia, czego wyrazem jest pełna swoboda w zainicjowaniu oraz kontynuowaniu współpracy lub też jej zakończeniu z wybranym przez siebie Szefem. Dobór Szefa jest suwerenną decyzją Prezydenta i to właśnie do niego należy ocena jego działań. Szef kieruje pracami Kancelarii, reprezentuje ją i stoi na jej czele. Należy stwierdzić, że regulacje statutu przypisują Szefowi KPRP upoważnienie do załatwienia spraw, które należą do zakresu zadań Kancelarii, w ramach decyzji czy też poleceń przekazanych mu przez Prezydenta RP.

Należy podkreślić silną pozycję Szefa KPRP. Zdaje się ona faktycznie mocniejsza niż wskazywałyby na to nieliczne regulacje prawne dotyczące tego zagadnienia (np. Konstytucja RP). Potwierdzą to m.in. orzeczenia sądów administracyjnych, a dotyczące reprezentowania Prezydenta RP przez Szefa KPRP z mocy prawa czy podległość Szefowi sekretarzy i podsekretarzy stanu.

³⁶ Kancelaria, reprezentowana przez Szefa KPRP, jest z mocy prawa upoważniona do podejmowania czynności w przedmiocie rozpatrzenia wniosku o udostępnienie informacji publicznej, w imieniu Prezydenta RP.

³⁷ Postanowienie Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie z 14 marca 2014 r., sygn. akt II SO/Wa 94/13.

³⁸ Postanowienie Naczelnego Sądu Administracyjnego z 29 maja 2014 r., sygn. akt I OZ 395/14.

³⁹ Ustawa z 30 sierpnia 2002 r. Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (tj. Dz.U. 2017, poz. 1369 ze zm.).

Literatura

- Dziemidok B., *Głowa państwa*, [w:] *Encyklopedia politologii. Ustroje państwowe*, red. W. Skrzydło, M. Chmaj, Zakamycze 2000.
- Frankiewicz A., *Kontrasygnata aktów urzędowych Prezydenta RP*, Zakamycze 2004.
- Herbut R., *Głowa państwa*, [w:] *Leksykon politologii*, red. A. Antoszewski, R. Herbut, Wrocław 2004.
- Kozłowski K., *Komentarz do art. 143 Konstytucji*, [w:] *Konstytucja RP*, t. 2, Warszawa 2016.
- Piotrowski J., *Dzieje Kancelarii Cywilnej Prezydenta Rzeczypospolitej na uchodźstwie w latach 1939–1945 (zarys problematyki)*, „Res Historica: Czasopismo Instytutu Historii UMCS” 2013, nr 35.
- Skrzydło W., *Komentarz do art.143 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej*, [w:] *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz*, Warszawa 2013.